

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра англійської філології

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ОСНОВНОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (АНГЛІЙСЬКА)
(ТЕОРЕТИЧНА ГРАМАТИКА)

ОС «Бакалавр»

Для спеціальності 035 Філологія. Мова та література (англійська)

Автор: Федорова Ю.Г., к.філол.наук, доцент кафедри англійської філології

Затверджено на засіданні
кафедри англійської філології протокол № 1 від 30.08.2019 р.

2019 р.

ЗМІСТ КНМЗНД

Навчальна програма дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни

Навчальний контент

Методичні рекомендації до проведення практичних (семінарських) занять і самостійної роботи

Засоби діагностики навчальних досягнень студентів

Перелік навчально-методичних посібників, технічних засобів навчання

Інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними підручниками (посібниками) з дисципліни

Міністерство освіти і науки України

Теорія основної іноземної мови (англійська) (Теоретична граматика)
(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни
підготовки ОС «Бакалавр»

напряму

035 Філологія спеціальності (Мова і література (англійська))
галузь знань 03 Гуманітарні науки

(шифр і назва напряму)

спеціальності _____ Мова і література (англійська)
(шифр і назва спеціальності)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: **МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Федорова Ю.Г., к.філол.наук, доцент кафедри англійської філології МДУ

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Теоретична граматики основної англійської мови» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для спеціальностей «Філологія» денної та заочної форми навчання. Основною метою курсу є формування у студентів здатностей усвідомлювати та реалізовувати принципи граматичної організації сучасної англійської мови в аспекті її структури та закономірностей функціонування в усному та писемному мовленні.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Теоретична граматики основної англійської мови» є системний виклад основних фактів граматичного складу мови як системи взаємопов'язаних та взаємообумовлених компонентів мови.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Теоретична граматики основної іноземної мови» тісно пов'язана з такими дисциплінами як фразеологія, лексикографія, теорія та практика перекладу, стилістика.

Програма навчальної дисципліни «Теоретична граматики основної англійської мови» складається з таких змістових модулів:

Модуль 1. Вступ до теоретичної граматики основної іноземної мови

- Змістовий модуль 1. Предмет теоретичної граматики. Основні задачі курсу
- Змістовий модуль 2. Основні рівні граматичної системи мови
- Змістовий модуль 3. Морфемна структура слова.

Модуль 2. Морфологія та синтаксис

- Змістовий модуль 4. Іменник та прикметник
- Змістовий модуль 5. Дієслово
- Змістовий модуль 6. Синтаксичний рівень мови
- Змістовий модуль 7. Актуальне розчленування речення

Основною **метою** курсу є формування у студентів здатностей усвідомлювати та реалізовувати принципи граматичної організації сучасної англійської мови в аспекті її структури та закономірностей функціонування в усному та писемному мовленні.

Завдання курсу:

- створення концептуально-термінологічної бази в області граматичної будови мови;
- ознайомлення з провідними напрямками граматичних досліджень, основними граматичними концепціями;
- вивчення особливостей англійської морфології і синтаксису в їх сучасному стані;
- формування теоретичних і практичних знань в області розуміння і пояснення проблемних питань граматики;
- формування вміння працювати з науковою літературою;
- формування стійких навичок самостійної постановки дослідницьких завдань і їх рішення у рамках грамотного граматичного аналізу конкретного мовного матеріалу;
- формування навичок практичного застосування граматичних засобів мови для передачі знань з метою досягнення певних комунікативних завдань.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

По закінченню теоретичної дисципліни студент повинен **знати:**

- об'єкти, предмети, цілі, завдання, місце курсу теор.граматики серед інших курсів спеціальності;
- поняття, визначення, терміни (понятійний апарат курсу);
- існуючі підходи до опису граматики англійської мови, основні точки зору на спірні питання англістики і рішення проблем опису структури сучасної англійської мови (СМ);
- систему частин мови і граматичних категорій СМ як відображення форм існування позамовного світу;

- основні одиниці синтаксичного рівня - словосполучення, пропозиція, текст, їх основні категорії.

Вміти:

- використати у своїй практичній роботі теоретичні знання про граматичний склад англійської мови;
- адекватно передавати граматичні структури англійської мови при перекладі на російський і навпаки;
- давати визначення місця теоретичної граматики в системі лінгвістичних дисциплін граматичних явищ та пояснювати граматичні процеси САМ;
- здійснювати лінгвістичний аналіз граматичних структур і явищ англійської мови на підставі опрацювання мовного матеріалу та роботи з науковою і довідковою літературою;
- застосовувати спеціальні методи граматичного аналізу мовного матеріалу: дистрибутивний аналіз, трансформаційний аналіз, опозиційно-категоріальний аналіз, актомовленнєвий аналіз;
- за результатами виконання аналізу мовного матеріалу інтерпретувати та робити узагальнення про граматичні процеси, характерні для сучасної англійської мови та ілюструвати їх конкретними мовними прикладами;
- розпізнавати та вживати граматичні конструкції в рецептивних і продуктивних видах мовленнєвої діяльності відповідно до норм англійської мови.
- використовувати теоретичні знання з граматики в процесі аналізу мовних явищ під час доповідей на конференціях, написання кваліфікаційних робіт, а також письмового й усного перекладу.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин /2 кредита ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1. Вступ до теоретичної граматики основної іноземної мови

Змістовий модуль 1. Предмет теоретичної граматики. Основні задачі курсу

Теоретична і практична граMATика. Предмет і завдання теоретичної граматики. Основні поняття граматики. Визначення граматичної системи. Граматична будова в загальній системі мови і в ієрархії мовних рівнів. Одиниці граматичного рівня (морфема, слово, словосполучення, речення).

Змістовий модуль 2. Основні рівні граматичної системи мови

Морфологія і синтаксис. Синтагматичні і парадигматичні стосунки. Поняття граматичного значення, граматичною категорії, граматичної форми. Способи вираження граматичних значень. Синонімія і омонімія в граматиці. Граматична концепція Г. Суїта.

Змістовий модуль 3. Морфемна структура слова

Поняття морфеми, морфа, аломорфа. Класифікації морфем. Синонімія і омонімія морфем. Морфема і слово. Проблема класифікації сучасної англійської мови за граматичним типом. Теорія частин мови. Поняття частини мови як основного лексико-граматичного класу слів. Проблема класифікації лексичного складу мови. Основні класифікації і теорії частин мови. Система частин мови в сучасній англійській мові. Знаменні і службові частини мови. Польова (прототипічна) структура частин мови. Інтерація частин мови.

Модуль 2. Морфологія та синтаксис

Змістовий модуль 4. Іменник та прикметник

Категоріальне значення іменника. Основні лексико-граматичні класи іменників в САМ. Проблема категорії роду в англійській мові. Лексичні і граматичні способи вираження роду в сучасній англійській мові. Категорія числа іменника. Категорія відмінка англійського іменника. Природа 's. Категоріальне значення прикметника. Лексико-граматичні класи прикметників. Категорія мір порівняння. Слова категорії стану і їх статус в САМ. Прислівник. Категоріальне значення прислівника. Лексико-граматичні класи говору. Міри порівняння говору.

Змістовий модель 5. Дієслово

Категоріальне значення дієслова. Основні класифікації дієслів. Основні лексико-граматичні класи англійських дієслів і їх морфологічний характер. Дієслово і предикативність. Предикативні категорії дієслова (категорії особи, числа, часу). Категорія виду. Категорія перфекту. Неособисті форми дієслова: інфінітив, герундій, participles. Класи слів-показчиків і слів-заступників. Загальна характеристика класів слів-показчиків і слів-заступників. Категорія дейксиса.

Займенник. Поліфункціональність займенників. Основні лексико-граматичні класи англійських займенників. Займенники-показчики і займенники-заступники.

Числівники. Основні лексико-граматичні класи англійських числівників. Числівники-заступники.

Слова-заступники пропозицій (займенника, вигуку, модальні слова, yes/no).

Змістовий модуль 6. Синтаксичний рівень мови

Предмет і одиниці синтаксичного рівня. Загальні принципи описання синтаксичних одиниць. Основні синтаксичні поняття: синтаксичний зв'язок, типи синтаксичного зв'язку, синтаксичні стосунки, типи синтаксичних стосунків. Теорія словосполучення. Місце словосполучення в ієрархії мовних одиниць "слово - слово-поєднання - речення". Проблема визначення словосполучення. Теорія словосполучення в різних граматичних традиціях. Проблема класифікації словосполучень. Типи словосполучень. Класифікація словосполучень за семантичним, морфологічним, функціональним і синтаксичним ознакам.

Теорія речення. Проблеми визначення речення. Речення і висловлювання. Основні риси речення : предикативність, модальність, замкнутість синтаксичних зв'язків, смислова закінченість. Аспекти речення. Поняття предикативної лінії. Основні типи пропозицій : просте, складне, ускладнене.

Змістовий модуль 7. Актуальне розчленовування речення

Тема-рематична організація речення. Поняття функціональної / інформативної перспективи речення. Компоненти актуального розчленовування. Співвідношення теми і реми в актуальному розчленовуванні речення, підмета і присудка в синтаксичній структурі пропозиції, суб'єкта і предиката в логічному розчленовуванні судження. Способи вираження теми і реми в англійській мові. Актуальне членування речення і контекст. Синтаксис тексту.

3. Рекомендована література

Базова література

1. Блох М.Я. Теоретическая грамматика английского языка: Учебник (на английском языке). – М.: Высшая школа, 2008. – 423 с.
2. Блох М.Я. Теоретические основы грамматики: учебник. – 4-е изд., испр. - М.: Высшая школа, 2004. – 239 с.
3. Блох М.Я. Практикум по теоретической грамматике английского языка: Учеб. пособие / М.Я. Блох, Т.Н. Семенова, С.В. Тимофеева. – 2-е изд., испр. – М.: Высшая школа, 2007. – 471 с.
4. Козлова Л.А. Теоретическая грамматика английского языка (на английском языке). Учебное пособие. – Барнаул: Изд-во БГПУ, 2005. – 249 с.
5. Плоткин В.Я. Строй английского языка. - М.: Высшая школа, 1989. - 289 с.

Додаткова література

1. Адмони В.Г. Основы теории грамматики. – М.-Л.: Наука, 1964. – 105 с.
2. Адмони В.Г. Грамматический строй как система построения и общая теория грамматики. – Л.: Наука, 1988. – 238 с.

3. Аксенов А.Т. К проблеме экстралингвистической мотивации грамматической категории рода // Вопросы языкознания. – 1984. - № 1. – С. 14-25.
4. Александрова, О.В. Современный английский язык: морфология и синтаксис = Modern English Grammar: Morphology and Syntax: учебное пособие для студентов лингв. вузов и факультетов иностр. языков / О.В. Александрова, Т.А. Комова. – М.: Академия, 2007. – 224 с.
5. Аринштейн В.М., Пшеницын С.Л. The Syntactic and Communicative Division of a Sentence: Учеб. пособие по теоретической грамматике английского языка. - СПб., 1995. - 43 с.
6. Арутюнова Н.Д. Предложение и его смысл: логико-семантические проблемы. – М.: Наука, 1976. – 383 с.
7. Бархударов Л.С. Очерки по морфологии современного английского языка. — М., 1975. – 156 с.
8. Бархударов Л.С. Структура простого предложения современного английского языка.— М., 1966. – 200 с.
9. Беседина Н.А. Морфологически передаваемые концепты: монография. – М.; Тамбов: Изд-во ТГУ; Белгород: Изд-во БелГУ, 2006б. – 214 с.
10. Блумфилд Л. Язык. — М., 1968. – 254 с.
11. Болдырев Н.Н. Функциональная категоризация английского глагола: монография. – СПб.-Тамбов: РГПУ/ТГУ, 1995. – 139 с.
12. Бондарко А.В. Грамматическая категория и контекст. – Л.: Наука, 1971. – 115 с.
13. Бондарко, А.В. Грамматическое значение и смысл. – Л.: Наука, 1978. – 175 с.
14. Бурлакова В.В. Основа структуры словосочетания в современном английском языке. – Л.: ЛГУ, 1975. – 128 с.
15. Бурлакова В.В. Синтаксические структуры современного английского языка. - М.: Просвещение, 1984. – 112 с.
16. Вейхман Г.А. Новое в грамматике современного английского языка: учебное пособие для вузов. – 2-е изд., дополн. и исправ. – М.: Астрель, АСТ, 2002. – 544 с.
17. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. - М.: Высшая школа, 1981. - 185 с.
18. Гуревич В.В. Теоретическая грамматика английского языка: Учебное пособие. – 2-е изд. – М.: Флинта: Наука, 2004. – 103 с.
19. Долинина И.Б. Системный анализ предложения (на материале английского языка): учебное пособие. – М.: Высшая школа, 1977. – 176 с.
20. Долинина И.Б. Функциональная грамматика и содержательная классификация грамматических категорий // Проблемы функциональной грамматики. – М.: Наука, 1985. – С. 132-142.
21. Долинина И.Б. Синтаксически значимые категории английского глагола. – Л.: Наука, 1989. – 215 с.
22. Ермолаева Л.С. К вопросу о соотношении модальности и предикативности (на материале германских языков) //Филологические науки. – 1963. – № 4.
23. Есперсен О. Философия грамматики. – М.: УРСС, 2002. – 404 с.
24. Звегинцев В.А. Предложение и его отношение к языку и речи. - 2-е изд. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 312 с.
25. Иванова И.П. Теоретическая грамматика современного английского языка: учебник / И.П. Иванова, В.В. Бурлакова, Г.Г. Почепцов. - М.: Высшая школа, 1981. - 285 с.

26. Ившин В.Д. Синтаксис речи современного английского языка (Смысловое членение предложения): учебное пособие. – 2-е изд., перераб. и дополн.– Ростов н/Д: Феникс, 2002. – 320 с.
27. Ильиш Б.А. Строй современного английского языка: учебник. – Ленинград: Просвещение, 1971. – 365 с.
28. Иофик Л.Л., Поспелова А.Г., Чахоян Л.П. Хрестоматия по теоретической грамматике английского языка. – Л.: Просвещение, 1981. – 214 с.
29. Кацнельсон С.Д. Типология языка и речевое мышление. – М.: Эдиториал УРСС, 2002. – 220 с.
30. Клоуз Р.А. Справочник по грамматике для изучающих английский язык. — М.: Просвещение, 1979. – 352 с.
31. Кобозева И.М. Лингвистическая семантика: учебное пособие. – М.: Эдиториал УРСС, 2000. – 352 с.
32. Кобрин Н.А. О соотносимости ментальной сферы и вербализации: взаимозаменяемость / относительная автономность / неоднозначность векторной зависимости // Вопросы когнитивной лингвистики. – 2005. – № 3. – С. 59-69.
33. Кобрин Н.А. Теоретическая грамматика современного английского языка: учебное пособие / Н.А. Кобрин, Н.Н. Болдырев, А.А. Худяков. – М.: Высшая школа, 2007. – 368 с.
34. Ковалёва Л.М. Семантико-синтаксическая организация предложения. – Иркутск, 1991. – 105 с.
35. Кравченко А.В. Глагольный вид и картина мира // Известия Академии наук. Серия литературы и языка. – 1995. – Т. 54. – № 1. – С. 49-64.
36. Кубрякова, Е.С. Язык и знание: На пути получения знаний о языке: Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира. – М.: Языки славянской культуры, 2004а. – 560 с.
37. Левицкий Ю.А. Основы теории синтаксиса: учебное пособие. - 3-е изд., испр. и доп. – М.: КомКнига, 2005. – 368 с.
38. Ломтев Т.П. Предложение и его грамматические категории. – М., 1972. – 199 с.
39. Москальская О.И. Грамматика текста. – М.: Высшая школа, 1981. – 183 с.
40. Пособие по морфологии английского языка (с упражнениями). Учеб. пособие для ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высш. школа, 1974. – 232 с.
41. Ривлина А.А. Теоретическая грамматика английского языка: учебно-методическое пособие. - Благовещенск: Изд-во БГПУ, 2009. – 118 с.
42. Сильницкий Г.Г. Семантические классы глаголов в английском. – Смоленск: Изд-во Смоленск. пед. ин-та, 1986. – 112 с.
43. Слюсарева Н.А. Проблемы функционального синтаксиса современного английского языка. – М.: Наука, 1981. – 206 с.
44. Слюсарева Н.А. Проблемы функциональной морфологии современного английского языка. – М.: Наука, 1986. – 214 с.
45. Смирницкий А.И. Морфология английского языка. — М.: Изд-во лит-ры на иностранных языках, 1959. - 440 с.
46. Смирницкий А. И. Синтаксис английского языка. - 2-е изд., испр. - М.: Изд-во ЛКИ, 2007. - 296 с.
47. Современная американская лингвистика: Фундаментальные направления / Под ред. А.А. Кибрика, И.М. Кобозевой и Н.А. Секериной. Изд. 3-е, стереотипное. – М.: Эдиториал УРСС, 2006. – 480с.

48. Теоретическая грамматика английского языка / Под ред. В.В. Бурлаковой. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1983. – 251 с.
49. Тестелец Я.Г. Введение в общий синтаксис. – М.: Изд-во РГГУ, 2001. – 800 с.
50. Тураева З.Я. Лингвистика текста. М., 1986. – 188 с.
51. Фурс Л.А. Синтаксически репрезентируемые концепты: монография. – Тамбов: Изд-во ТГУ им. Г.Р. Державина, 2004. – 166 с.
52. Халлидей М.А.К. Место «функциональной перспективы предложения» в системе лингвистического описания // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. VIII — М., 1978.
53. Хлебникова И.Б. Основы английской морфологии = Essentials of English Morphology: учебное пособие. – 3-е изд., испр. - М.: Высшая школа, 2004. - 135 с.
54. Холодович А.А. Залог // Категория залога: Материалы конференции. – Л.: Наука, 1970. – С. 2-26.
55. Холодович А.А. Проблемы грамматической теории. – Л.: Наука, 1979. – 298 с.
56. Худяков А.А. Теоретическая грамматика английского языка: Учеб. пособие для студ. филол. фак. и фак. ин. яз. высш. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 256 с.
57. Шевякова В.Е. Актуальное членение предложений. - М.: Наука, 1976. – 136 с.
58. Шевякова В.Е. Современный английский язык (Порядок слов, актуальное членение, интонация). - М.: Наука, 1980. - 380 с.
59. Штелинг Д.А. Грамматическая семантика английского языка. Фактор человека в языке: учебное пособие. - М.: МГИМО, ЧеРо, 1996. - 254 с.
60. Языкознание. Большой энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. - М.: Большая Российская энциклопедия, 1998. - 685 с.
61. Burchfield R. The English Language. – Oxford, 1985.
62. Dijk T.A. van. Text and Context. Explorations in the Semantics and Pragmatics of Discourse. – N.Y., 1977. – 261 p.
63. Firth J.R. Papers in Linguistics. 1934-1951. – L., 1957. – P. 27-31.
64. Francis W.N. The Structure of American English. – N.Y.: The Ronald Press Company, 1958. – 614 p.
65. Halliday M.A.K. An Introduction to Functional Grammar. – L.: Edward Arnold, 1995.
66. Hill A. Introduction to Linguistic Structures. – N.Y., 1958.
67. Jespersen O. Essentials of English Grammar. – L.: Allen and Unwin, 1933. – 387 p.
68. Kaplan J.P. English Grammar: Principles and Facts. - Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1995. - 438 p.
69. Leech G.N. Meaning and the English Verb. – London: Longman, 1975. – 131 p.
70. Leech G., Svartvik J. A Communicative English Grammar. – М.: Просвещение, 1983. – 304 с.
71. Lyons J. Semantics. – Cambridge: Cambridge University Press, 1977. – Vol. 1-2. – 897 p.
72. Morokhovskaya E.J. Theoretical Grammar through Practice. – Л.: Просвещение, 1973. – 180 с.
73. Nida E. Morphology. – Ann Arbor: The University of Michigan Press, 1961. – 342 p.

74. Quirk R., Greenbaum S., Leech G., Svartvik J. A University Grammar of English. – М.: Высшая школа, 1982. – 391 с.
75. Strang B. Modern English Structure. – L., 1969. – 201 p.
76. Sweet H. The Practical Study of Languages. – Oxford, 1964. – P. 123- 128.
77. The Concise Oxford Dictionary of Linguistics / P.H. Matthews. - Oxford University Press, 1997. - 410 p.
78. The Oxford Dictionary of English Grammar / E. Chalker, E. Weiner. - Oxford University Press, 1994. - 448 p.

XIV. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

<http://englishtips.org> – обширный источник учебной, художественной, журнальной литературы и других материалов по английскому языку: учебники, пособия, книги, аудио- и видео-материалы. См. Меню

- <http://uz-translations.su> – многоязычный учебный и образовательный портал
- <http://durov.com> – общероссийский филологический сайт. См. внутри Меню соответствующие разделы
- <http://orlapubs.org/ORLAPUBS-L/L81.html> - электронные учебники по отдельным вопросам лингвистики и грамматики
- <http://www.sil.org/linguistics/GlossaryOfLinguisticTerms/> - словарь лингвистических терминов с перекрёстными ссылками
- http://www.sil.org/linguistics/glossary_fe/ - словарь лингвистических терминов на английском и французском языках
- <http://tristram.let.uu.nl/UiL-OTS/Lexicon/> - словарь лингвистических терминов (Утрехтский университет)
- <http://www.usingenglish.com/glossary.html> - словарь по практической грамматике английского языка
- <http://home.bluemarble.net/~langmin/> - Language Miniature Collection: коллекция эссе (миниатюр) на лингвистические темы (включая грамматику)
- http://dir.yahoo.com/Social_Science/linguistics_and_human_languages/ - ресурсы сети в области лингвистики и изучения языков
- <http://www.uni-kassel.de/fb8/misc/html/text/0.html> - курс лингвистики для начинающих на английском языке
- <http://www.cal.org/ericell/faqs/RGOs/linguistics.html> - сайт Центра прикладной лингвистики. Предоставляет материалы для изучающих иностранные языки и теорию языка
- <http://www.cal.org/ericcill/digest/ca100001.html> - дайджест общих вопросов лингвистики
- <http://www.lingnet.org/> - ресурсы в области лингвистики и изучения языков
- <http://www ldc.upenn.edu/> - лингвистический сайт университета Пенсильвании
- <http://www.sciencedirect.com/science/referenceworks/0080430767> - международная энциклопедия по социальным наукам

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - екзамен

Засоби діагностики успішності навчання: тестування, усне та письмове опитування, співбесіда, виконання практичних завдань.

Маріупольській державний університет
Кафедра англійської філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри англійської філології

_____Ю.Г. Федорова

30 серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія основної іноземної мови

ОС «Бакалавр»

035 Філологія спеціальності (Мова і література (англійська))
галузь знань 03 Гуманітарні науки

(шифр і назва напрямку)
спеціальності _____ Мова і література (англійська)
(шифр і назва спеціальності)

Факультет іноземних мов

Маріуполь – 2019 р.

Робоча програма з курсу Теорії основної іноземної мови (англійська) (Теоретична граматики) для студентів ОС «Бакалавр» за спеціальністю 035 Філологія. Мова та література (англійська).

Розробник: Федорова Ю.Г., к.філол.н., доцент кафедри англійської філології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри англійської філології.

Протокол від 30 серпня 2019 р. № 1

Завідувач кафедри англійської філології

_____ Ю.Г. Федорова

_____ 2019 р.

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 03 – гуманітарні науки	Нормативна
	Напрямок підготовки 035 Філологія	
Модулів – 2	Спеціальність «Мова та література (англійська)»	Рік підготовки – I
Змістових модулів – 7		Семестр – VII
ІНДЗ – 2		
Загальна кількість годин – 60		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 24 год. самостійної роботи студента – 32 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень : ОС «Бакалавр»	Лекції
		14
		Практичні, семінарські
		10
		Самостійна робота
		40
		Індивідуальні завдання
		4
		Проведення екзамен.консульт. –
Вид контролю: екзамен -1		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

$$\text{Денна форма навчання: } 24:36 = 0,67\%$$

Мета та завдання навчальної дисципліни

Теоретична граматики основної іноземної мови є дисципліною професійної і практичної підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня Бакалавр, спеціальності Мова та література (англійська). Основною метою курсу є формування у студентів здатностей усвідомлювати та реалізовувати принципи граматичної організації сучасної англійської мови в аспекті її структури та закономірностей функціонування в усному та писемному мовленні.

Завдання курсу:

- створення концептуально-термінологічної бази в області граматичної будови мови;
- ознайомлення з провідними напрямками граматичних досліджень, основними граматичними концепціями;
- вивчення особливостей англійської морфології і синтаксису в їх сучасному стані;
- формування теоретичних і практичних знань в області розуміння і пояснення проблемних питань граматики;
- формування умінь працювати з науковою літературою;
- формування стійких навичок самостійної постановки дослідницьких завдань і їх рішення у рамках грамотного граматичного аналізу конкретного мовного матеріалу;
- формування навичок практичного застосування граматичних засобів мови для передачі знань з метою досягнення певних комунікативних завдань.

III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс теоретичної граматики основної іноземної мови – складова частина теоретичного курсу англійської мови, метою якого є системний виклад основних фактів граматичного складу мови як системи взаємопов'язаних та взаємообумовлених компонентів мови.

Вивчення цього курсу поглиблює загальнофілологічну підготовку майбутніх викладачів, сприяє розумінню студентами граматичної структури і системи англійської мови, знайомить їх з основними результатами та методами дослідження основних розділів граматики (морфологія, синтаксис) : граматичні категорії, частини мови і їх граматичні і синтаксичні одиниці – словоформи, словосполучення і пропозиції, характерних для розвитку цієї мови, показує причини та шляхи тих специфічних особливостей, які властиві її сучасному стану.

Курс теоретичної граматики англійської мови розраховано на 60 навчальних годин (14 лекційних та 6 практичних). Такий розрахунок годин реалізує традиційний підхід до викладення лінгвістичних явищ і змін у системі та структурі англійської мови. Загальні поняття курсу є: Морфема. Словоформа. Граматична категорія. Афіксація (словозмінна //

словостворювальна). Аналітизм як спосіб вираження граматичних значень. Семантичні, морфологічні і синтаксичні ознаки частин мови. Категорія відмінка. Дієслівні категорії: часу, виду, особи і числа. Словосполучення - субстантивне, ад'єктивне, адвербіальне, дієслівне. Просте і складне пропозиції. Члени речення. Комунікативне розчленовування речення (граматичне виділення). Така побудова програми передбачає надання студентам можливості повної характеристики словникового складу англійської мови, синхронії та діячності, а також показує розвиток мови як цілісної системи.

По закінченню теоретичної дисципліни студент повинен **знати:**

- об'єкти, предмети, цілі, завдання, місце курсу теор.граматики серед інших курсів спеціальності;
- поняття, визначення, терміни (понятійний апарат курсу);
- існуючі підходи до опису граматики англійської мови, основні точки зору на спірні питання англістики і рішення проблем опису структури сучасної англійської мови (СМ);
- систему частин мови і граматичних категорій СМ як відображення форм існування позамовного світу;
- основні одиниці синтаксичного рівня - словосполучення, пропозиція, текст, їх основні категорії.

Вміти:

- використати у своїй практичній роботі теоретичні знання про граматичний склад англійської мови;
- адекватно передавати граматичні структури англійської мови при перекладі на російський і навпаки;
- давати визначення місця теоретичної граматики в системі лінгвістичних дисциплін граматичних явищ та пояснювати граматичні процеси СМ;
- здійснювати лінгвістичний аналіз граматичних структур і явищ англійської мови на підставі опрацювання мовного матеріалу та роботи з науковою і довідковою літературою;
- застосовувати спеціальні методи граматичного аналізу мовного матеріалу: дистрибутивний аналіз, трансформаційний аналіз, опозиційно-категоріальний аналіз, актомовленнєвий аналіз;
- за результатами виконання аналізу мовного матеріалу інтерпретувати та робити узагальнення про граматичні процеси, характерні для сучасної англійської мови та ілюструвати їх конкретними мовними прикладами;
- розпізнавати та вживати граматичні конструкції в рецептивних і продуктивних видах мовленнєвої діяльності відповідно до норм англійської мови.

- використовувати теоретичні знання з граматики в процесі аналізу мовних явищ під час доповідей на конференціях, написання кваліфікаційних робіт, а також письмового й усного перекладу.

Модуль 1. Вступ до теоретичної граматики основної іноземної мови

Змістовий модуль 1. Предмет теоретичної граматики. Основні задачі курсу

Теоретична і практична граMATика. Предмет і завдання теоретичної граматики. Основні поняття граматики. Визначення граматичної системи. Граматична будова в загальній системі мови і в ієрархії мовних рівнів. Одиниці граматичного рівня (морфема, слово, словосполучення, речення).

Змістовий модуль 2. Основні рівні граматичної системи мови

Морфологія і синтаксис. Синтагматичні і парадигматичні стосунки. Поняття граматичного значення, граматичною категорії, граматичної форми. Способи вираження граматичних значень. Синонімія і омонімія в граматиці. Граматична концепція Г. Суїта.

Змістовий модуль 3. Морфемна структура слова

Поняття морфеми, морфа, аломорфа. Класифікації морфем. Синонімія і омонімія морфем. Морфема і слово. Проблема класифікації сучасної англійської мови за граматичним типом. Теорія частин мови. Поняття частини мови як основного лексико-граматичного класу слів. Проблема класифікації лексичного складу мови. Основні класифікації і теорії частин мови. Система частин мови в сучасній англійській мові. Знаменні і службові частини мови. Польова (прототипічна) структура частин мови. Інтерація частин мови.

Модуль 2. Морфологія та синтаксис

Змістовий модуль 4. Іменник та прикметник

Категоріальне значення іменника. Основні лексико-граматичні класи іменників в САМ. Проблема категорії роду в англійській мові. Лексичні і граматичні способи вираження роду в сучасній англійській мові. Категорія числа іменника. Категорія відмінка англійського іменника. Природа 's. Категоріальне значення прикметника. Лексико-граматичні класи прикметників. Категорія мір порівняння. Слова категорії стану і їх статус в САМ. Прислівник. Категоріальне значення прислівника. Лексико-граматичні класи говору. Міри порівняння говору.

Змістовий модель 5. Дієслово

Категоріальне значення дієслова. Основні класифікації дієслів. Основні лексико-граматичні класи англійських дієслів і їх морфологічний характер. Дієслово і предикативність.

Предикативні категорії дієслова (категорії особи, числа, часу). Категорія виду. Категорія перфекту. Неособисті форми дієслова: інфінітив, герундій, participles. Класи слів-показчиків і слів-заступників. Загальна характеристика класів слів-показчиків і слів-заступників. Категорія дейксиса.

Займенник. Поліфункціональність займенників. Основні лексико-граматичні класи англійських займенників. Займенники-показчики і займенники-заступники.

Числівники. Основні лексико-граматичні класи англійських числівників. Числівники-заступники.

Слова-заступники пропозицій (займенника, вигуку, модальні слова, yes/no).

Змістовий модуль 6. Синтаксичний рівень мови

Предмет і одиниці синтаксичного рівня. Загальні принципи описання синтаксичних одиниць. Основні синтаксичні поняття: синтаксичний зв'язок, типи синтаксичного зв'язку, синтаксичні стосунки, типи синтаксичних стосунків. Теорія словосполучення. Місце словосполучення в ієрархії мовних одиниць "слово - слово-поєднання - речення". Проблема визначення словосполучення. Теорія словосполучення в різних граматичних традиціях. Проблема класифікації словосполучень. Типи словосполучень. Класифікація словосполучень за семантичним, морфологічним, функціональним і синтаксичним ознакам.

Теорія речення. Проблеми визначення речення. Речення і висловлювання. Основні риси речення : предикативність, модальність, замкнутість синтаксичних зв'язків, смислова закінченість. Аспекти речення. Поняття предикативної лінії. Основні типи пропозицій : просте, складне, ускладнене.

Змістовий модуль 7. Актуальне розчленовування речення

Тема-рематична організація речення. Поняття функціональної / інформативної перспективи речення. Компоненти актуального розчленовування. Співвідношення теми і реми в актуальному розчленовуванні речення, підмета і присудка в синтаксичній структурі пропозиції, суб'єкта і предиката в логічному розчленовуванні судження. Способи вираження теми і реми в англійській мові. Актуальне членування речення і контекст. Синтаксис тексту.

Проблеми визначення тексту і його різні трактування. Співвідношення речення і тексту. Макро- і мікротекст. Одиниці тексту. Надфразова єдність і абзац. Основні принципи побудови зв'язного тексту.

IV. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	заочна форма										
	усього	у тому числі									
		л	П	лаб.	інд.	с.р.					
1	2	3	4	5	6	7					
Модуль 1. Вступ до теоретичної граматики основної іноземної мови											
Змістовий модуль 1. Предмет теоретичної граматики. Основні задачі курсу											
Лекція 1. Загальні поняття теоретичної граматики. Зв'язок теоретичної граматики з іншими науками. Етимологічна характеристика словникового складу сучасної англійської мови.		2		-----							
Змістовий модуль 2. Основні рівні граматичної системи мови											
Лекція 2. Морфологія і синтаксис. Синтагматичні і парадигматичні стосунки. Поняття граматичного значення, граматичною категорії, граматичної форми. Способи вираження граматичних значень. Синонімія і омонімія в граматиці. Граматична концепція Г. Суїта.		2		-----	1						
Змістовий модуль 3. Морфемна структура слова											
Лекція 3. Поняття морфеми, морфа, аломорфа. Класифікації морфем. Синонімія і омонімія морфем. Морфема і слово. Проблема класифікації сучасної англійської мови за		2	2	-----							

<p>типи синтаксичного зв'язку, синтаксичні стосунки, типи синтаксичних стосунків. Теорія словосполучення. Місце словосполучення в ієрархії мовних одиниць "слово - слово-поєднання - речення". Проблема визначення словосполучення. Теорія словосполучення в різних граматичних традиціях. Проблема класифікації словосполучень. Типи словосполучень. Класифікація словосполучень за семантичним, морфологічним, функціональним і синтаксичним ознакам. Теорія речення.</p>											
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Змістовий 7. Актуальне розчленовування речення

<p>Лекція 7. Тематична організація речення. Поняття функціональної / інформативної перспективи речення. Компоненти актуального розчленовування. Співвідношення теми і реми в актуальному розчленовуванні речення, підмета і присудка в синтаксичній структурі пропозиції, суб'єкта і предиката в логічному розчленовуванні судження. Способи вираження теми і реми в англійській мові. Актуальне членування речення і контекст. Синтаксис тексту. Проблеми визначення тексту і його різні трактування. Співвідношення речення і тексту. Макро- і мікротекст. Одиниці тексту. Надфразова єдність і абзац. Основні принципи побудови зв'язного тексту.</p>	2	2	-----	1		42						
Усього годин	60	14	20		8	4	42					

V. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

1. Складання словника граматичних термінів
2. Підготовка до практичного заняття
3. Складання списку бібліографічних джерел з пропонованої наукової проблеми
4. Читання і реферування рекомендованої наукової літератури
5. Підготовка комп'ютерної презентації
6. Підготовка усної доповіді з пропонованої наукової проблеми
7. Виконання вправ по теоретичному граматичному аналізу англійської мови
8. Підготовка до виконання тестів і їх виконання
9. Перегляд, аналіз і виконання вправ за змістом учбових відеофільмів

VI. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Seminar 1

1. Language and speech. Morphology as a part of grammar theory. Morphological units and their traits.
2. Grammatical meanings and ways of their expression.
3. Word-classification into parts of speech. Different principles. Parts of speech in English as paradigmatic word classes.

Seminar 2

1. The noun as a part of speech. Kinds of nouns and the importance of their classification.
2. The grammatical category of number.
3. The grammatical category of case. The use of cases.
4. The problem of gender in English.
5. The adjective and its characteristics.
6. The adverb and its characteristics.
7. The pronoun and the numeral.

Seminar 3

1. The verb as a part of speech. Various classifications.
2. The verb: the grammatical category of tense.
3. The verb: the grammatical category of aspect. The definition of the category, opinions on the problem of aspects.
4. The grammatical category of time correlation (order). Different views on the essence of the perfect form.

Seminar 4

1. The verb. The grammatical categories of person and number.
2. General characteristics of the category of voice: the meanings and the forms. The category of voice and classification of verbs.
3. The problem of the reflexive voice and the reciprocal voice.
4. The problem of the middle voice.
5. The grammatical category of mood: the meaning and the forms. Mood as a grammatical category and modality. The indicative, the imperative moods.
6. The subjunctive mood. Views on the number of moods in English. Mood and tense.

Seminar 5

1. Peculiar features of verbids. Dual nature of verbids. Grammatical

- categories of verbids: aspect and time correlation, voice.
2. The infinitive and its features. Its role in the sentence.
 3. The gerund and its peculiarities. Gerundial constructions.
 4. The participles and their functions in the sentence. The *ing*-forms in English. Grammatical homonymous forms.

Seminar 6

1. The functional parts of speech: its characteristics and origin.
2. The article and its general characteristics as a functional part of speech. Meaning of the article. Number of articles. The use of the article.
3. The preposition and its characteristics as a functional part of speech. The structure and combinability of the prepositions. The problem of meaning of the prepositions. The preposition and the adverb.
4. The conjunction and its characteristics.

Seminar 7

1. The phrase and the problem of its definition. The phrase and the sentence.
2. Possible classifications of phrases (structural and semantic).
3. Syntactical relations in the phrase and language means of their expression (agreement, government, adjoining, enclosure).

Seminar 8

1. The sentence, its definitions and characteristics.
2. Classifications of sentences and their principles.
3. The structure of the sentence. The paradigmatic structure:
 - a) sentence patterns; models of the sentence;
 - b) kernal sentences and derived sentences.
4. Models of sentence analysis.
5. Semantic structure of the sentence. Different levels of the structure of the sentence. Surface and deep structures.

Seminar 9

1. The problem of classification of parts of the sentence.
2. The main parts of the sentence:
 - a. the subject and its types;
 - b. the predicate and its types.
3. The secondary parts of the sentence:
 - a) the object, its role in the sentence, its classification as to its form and its meaning;
 - b) the attribute and its types;
 - c) the adverbial modifiers.

4. The apposition, direct address, the parenthesis, insertions and loose parts.
5. Word order and its role in the English sentence (its functions).

Seminar 10

1. Simple and composite sentences compared. Transition from the simple to the composite sentence. Classification and general characteristics of composite sentences.
2. The compound sentence. Definition, general characteristics, types of compound sentences.
3. The complex sentence. Definition, general characteristics. Classification of subordinate clauses. Mixed sentences.
4. General characteristics of the super-phrasal units (SPU). Means of connecting the sentences in the discourse.
5. Analysis of sentences.

VII. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1. The problem of gender in English.
2. Lexicalisation of the plural of English nouns.
3. Futurity as a concept and its expression in English.
4. Means of expression of modality in Modern English.
5. The category of negation in English.
6. The category of Tense. The stylistic functioning of tense forms.
7. Aspect and aspectuality in Modern English.
8. Means of expression of the passive meaning in English.
9. The problem of the phrase in English.
10. Peculiarities of syntax in the English dialogue.
11. Short sentences in the text.
12. The semantic structure of the subordinate clause of concession.
13. Personal pronouns in the text.
14. Functional sentence perspective.
15. The infinitive as an attribute.

VIII. ІНДИВІДУАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

1. Methods of grammatical investigation and their application to the English language.
2. The morphemic structure of the word.
3. The notion of grammatical category (form-meaning).
4. Types of expression of the grammatical meaning.
5. Parts of speech. Principles of their classification.
6. The Noun as a part of speech. Classification of nouns.
7. The study of phrases (Minor Syntax).
8. Classification of phrases (structural and semantic).
9. Syntactical relations in the phrase and ways of their expression (agreement,

government, enclosure, adjoining).

10. The sentence and its characteristics. Various aspects of its description.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, вчителя іноземної мови, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint- презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- Практичні: вправи.

X. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному, письмовому, практичному і тестовому контролю.

XI. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий тест (екзамен)	Сума
ЗМ 1	ЗМ 2		ЗМ 3			100
Л1	Л2	Л3	Л4	Л5	50	100
5	10	10	10	15		

№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць для розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	5	1	5
2.	Відвідування семінарських занять	3	1	3
3.	Виконання самостійної роботи	21	1	21
4.	ІНДЗ	1	2	2
5.	Модульна контрольна робота	25	1	25
6.	Екзамен	50	—	50

7.	Максимальна кількість балів	100 балів		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки в ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
97-100	A	Відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання та вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування та нахили	Високий (творчий)	Відмінно	
87-96	B	Дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує			

			вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна			
74-86	C	Добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок	Достатній (конструктивно-варіативний)	Добре	Зараховано
64-73	D	Задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна	Середній (репродуктивний)	Задовільно	

			кількість суттєвих.			
60-63	Е	Достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
30-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу			
0-29	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно-продуктивний)	Незадовільно	Незараховано

ХІІ. МЕТОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники (друкований та електронний варіанти);
- робоча навчальна програма;
- орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих теоретичних та практичних завдань для підсумкового контролю).

ХІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1. Блох М.Я. Теоретическая грамматика английского языка: Учебник (на английском языке). – М.: Высшая школа, 2008. – 423 с.
2. Блох М.Я. Теоретические основы грамматики: учебник. – 4-е изд., испр. - М.: Высшая школа, 2004. – 239 с.
3. Блох М.Я. Практикум по теоретической грамматике английского языка: Учеб. пособие / М.Я. Блох, Т.Н. Семенова, С.В. Тимофеева. – 2-е изд., испр. – М.: Высшая школа, 2007. – 471 с.
4. Козлова Л.А. Теоретическая грамматика английского языка (на английском языке). Учебное пособие. – Барнаул: Изд-во БГПУ, 2005. – 249 с.
5. Плоткин В.Я. Строй английского языка. - М.: Высшая школа, 1989. - 289 с.

Додаткова література

6. Адмони В.Г. Основы теории грамматики. – М.-Л.: Наука, 1964. – 105 с.
7. Адмони В.Г. Грамматический строй как система построения и общая теория грамматики. – Л.: Наука, 1988. – 238 с.
8. Аксенов А.Т. К проблеме экстралингвистической мотивации грамматической категории рода // Вопросы языкознания. – 1984. - № 1. – С. 14-25.
9. Александрова, О.В. Современный английский язык: морфология и синтаксис = Modern English Grammar: Morphology and Syntax: учебное пособие для студентов лингв. вузов и факультетов иностр. языков / О.В. Александрова, Т.А. Комова. – М.: Академия, 2007. – 224 с.
10. Аринштейн В.М., Пшеницын С.Л. The Syntactic and Communicative Division of a Sentence: Учеб. пособие по теоретической грамматике английского языка. - СПб., 1995. - 43 с.
11. Арутюнова Н.Д. Предложение и его смысл: логико-семантические проблемы. – М.: Наука, 1976. – 383 с.
12. Бархударов Л.С. Очерки по морфологии современного английского языка. — М., 1975. – 156 с.
13. Бархударов Л.С. Структура простого предложения современного английского языка.— М., 1966. – 200 с.
14. Беседина Н.А. Морфологически передаваемые концепты: монография. – М.; Тамбов: Изд-во ТГУ; Белгород: Изд-во БелГУ, 2006б. – 214 с.
15. Блумфилд Л. Язык. — М., 1968. – 254 с.
16. Болдырев Н.Н. Функциональная категоризация английского глагола: монография. – СПб.-Тамбов: РГПУ/ТГУ, 1995. – 139 с.
17. Бондарко А.В. Грамматическая категория и контекст. – Л.: Наука, 1971. – 115 с.
18. Бондарко, А.В. Грамматическое значение и смысл. – Л.: Наука, 1978. – 175 с.

19. Бурлакова В.В. Основа структуры словосочетания в современном английском языке. – Л.: ЛГУ, 1975. – 128 с.
20. Бурлакова В.В. Синтаксические структуры современного английского языка. - М.: Просвещение, 1984. – 112 с.
21. Вейхман Г.А. Новое в грамматике современного английского языка: учебное пособие для вузов. – 2-е изд., дополн. и исправ. – М.: Астрель, АСТ, 2002. – 544 с.
22. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. - М.: Высшая школа, 1981. - 185 с.
23. Гуревич В.В. Теоретическая грамматика английского языка: Учебное пособие. – 2-е изд. – М.: Флинта: Наука, 2004. – 103 с.
24. Долинина И.Б. Системный анализ предложения (на материале английского языка): учебное пособие. – М.: Высшая школа, 1977. – 176 с.
25. Долинина И.Б. Функциональная грамматика и содержательная классификация грамматических категорий // Проблемы функциональной грамматики. – М.: Наука, 1985. – С. 132-142.
26. Долинина И.Б. Синтаксически значимые категории английского глагола. – Л.: Наука, 1989. – 215 с.
27. Ермолаева Л.С. К вопросу о соотношении модальности и предикативности (на материале германских языков) //Филологические науки. – 1963. – № 4.
28. Есперсен О. Философия грамматики. – М.: УРСС, 2002. – 404 с.
29. Звегинцев В.А. Предложение и его отношение к языку и речи. - 2-е изд. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 312 с.
30. Иванова И.П. Теоретическая грамматика современного английского языка: учебник / И.П. Иванова, В.В. Бурлакова, Г.Г. Почепцов. - М.: Высшая школа, 1981. - 285 с.
31. Ившин В.Д. Синтаксис речи современного английского языка (Смысловое членение предложения): учебное пособие. – 2-е изд., перераб. и дополн.– Ростов н/Д: Феникс, 2002. – 320 с.
32. Ильиш Б.А. Строй современного английского языка: учебник. – Ленинград: Просвещение, 1971. – 365 с.
33. Иофик Л.Л., Пospelова А.Г., Чахоян Л.П. Хрестоматия по теоретической грамматике английского языка. – Л.: Просвещение, 1981. – 214 с.
34. Кацнельсон С.Д. Типология языка и речевое мышление. – М.: Эдиториал УРСС, 2002. – 220 с.
35. Клоуз Р.А. Справочник по грамматике для изучающих английский язык. — М.: Просвещение, 1979. – 352 с.
36. Кобозева И.М. Лингвистическая семантика: учебное пособие. – М.: Эдиториал УРСС, 2000. – 352 с.
37. Кобрина Н.А. О соотносимости ментальной сферы и вербализации: взаимозаменяемость / относительная автономность / неоднозначность векторной зависимости // Вопросы когнитивной лингвистики. – 2005. – № 3. – С. 59-69.

38. Кобрина Н.А. Теоретическая грамматика современного английского языка: учебное пособие / Н.А. Кобрина, Н.Н. Болдырев, А.А. Худяков. – М.: Высшая школа, 2007. – 368 с.
39. Ковалёва Л.М. Семантико-синтаксическая организация предложения. – Иркутск, 1991. – 105 с.
40. Кравченко А.В. Глагольный вид и картина мира // Известия Академии наук. Серия литературы и языка. – 1995. – Т. 54. – № 1. – С. 49-64.
41. Кубрякова, Е.С. Язык и знание: На пути получения знаний о языке: Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира. – М.: Языки славянской культуры, 2004а. – 560 с.
42. Левицкий Ю.А. Основы теории синтаксиса: учебное пособие. - 3-е изд., испр. и доп. – М.: КомКнига, 2005. – 368 с.
43. Ломтев Т.П. Предложение и его грамматические категории. – М., 1972. – 199 с.
44. Москальская О.И. Грамматика текста. – М.: Высшая школа, 1981. – 183 с.
45. Пособие по морфологии английского языка (с упражнениями). Учеб. пособие для ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высш. школа, 1974. – 232 с.
46. Ривлина А.А. Теоретическая грамматика английского языка: учебно-методическое пособие. - Благовещенск: Изд-во БГПУ, 2009. – 118 с.
47. Сильницкий Г.Г. Семантические классы глаголов в английском. – Смоленск: Изд-во Смоленск. пед. ин-та, 1986. – 112 с.
48. Слюсарева Н.А. Проблемы функционального синтаксиса современного английского языка. – М.: Наука, 1981. – 206 с.
49. Слюсарева Н.А. Проблемы функциональной морфологии современного английского языка. – М.: Наука, 1986. – 214 с.
50. Смирницкий А.И. Морфология английского языка. — М.: Изд-во лит-ры на иностранных языках, 1959. - 440 с.
51. Смирницкий А. И. Синтаксис английского языка. - 2-е изд., испр. - М.: Изд-во ЛКИ, 2007. - 296 с.
52. Современная американская лингвистика: Фундаментальные направления / Под ред. А.А. Кибрика, И.М. Кобозевой и Н.А. Секериной. Изд. 3-е, стереотипное. – М.: Едиториал УРСС, 2006. – 480с.
53. Теоретическая грамматика английского языка / Под ред. В.В. Бурлаковой. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1983. – 251 с.
54. Тестелец Я.Г. Введение в общий синтаксис. – М.: Изд-во РГГУ, 2001. – 800 с.
55. Тураева З.Я. Лингвистика текста. М., 1986. – 188 с.
56. Фурс Л.А. Синтаксически репрезентируемые концепты: монография. – Тамбов: Изд-во ТГУ им. Г.Р. Державина, 2004. – 166 с.
57. Халлидей М.А.К. Место «функциональной перспективы предложения» в системе лингвистического описания // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. VIII — М., 1978.
58. Хлебникова И.Б. Основы английской морфологии = Essentials of English

Morphology: учебное пособие. – 3-е изд., испр. - М.: Высшая школа, 2004. - 135 с.

59. Холодович А.А. Залог // Категория залога: Материалы конференции. – Л.: Наука, 1970. – С. 2-26.
60. Холодович А.А. Проблемы грамматической теории. – Л.: Наука, 1979. – 298 с.
61. Худяков А.А. Теоретическая грамматика английского языка: Учеб. пособие для студ. филол. фак. и фак. ин. яз. высш. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 256 с.
62. Шевякова В.Е. Актуальное членение предложений. - М.: Наука, 1976. – 136 с.
63. Шевякова В.Е. Современный английский язык (Порядок слов, актуальное членение, интонация). - М.: Наука, 1980. - 380 с.
64. Штелинг Д.А. Грамматическая семантика английского языка. Фактор человека в языке: учебное пособие. - М.: МГИМО, ЧеРо, 1996. - 254 с.
65. Языкознание. Большой энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. - М.: Большая Российская энциклопедия, 1998. - 685 с.
66. Burchfield R. The English Language. – Oxford, 1985.
67. Dijk T.A. van. Text and Context. Explorations in the Semantics and Pragmatics of Discourse. – N.Y., 1977. – 261 p.
68. Firth J.R. Papers in Linguistics. 1934-1951. – L., 1957. – P. 27-31.
69. Francis W.N. The Structure of American English. – N.Y.: The Ronald Press Company, 1958. – 614 p.
70. Halliday M.A.K. An Introduction to Functional Grammar. – L.: Edward Arnold, 1995.
71. Hill A. Introduction to Linguistic Structures. – N.Y., 1958.
72. Jespersen O. Essentials of English Grammar. – L.: Allen and Unwin, 1933. – 387 p.
73. Kaplan J.P. English Grammar: Principles and Facts. - Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1995. - 438 p.
74. Leech G.N. Meaning and the English Verb. – London: Longman, 1975. – 131 p.
75. Leech G., Svartvik J. A Communicative English Grammar. – М.: Просвещение, 1983. – 304 с.
76. Lyons J. Semantics. – Cambridge: Cambridge University Press, 1977. – Vol. 1-2. – 897 p.
77. Morokhovskaya E.J. Theoretical Grammar through Practice. – Л.: Просвещение, 1973. – 180 с.
78. Nida E. Morphology. – Ann Arbor: The University of Michigan Press, 1961. – 342 p.
79. Quirk R., Greenbaum S., Leech G., Svartvik J. A University Grammar of English. – М.: Высшая школа, 1982. – 391 с.
80. Strang B. Modern English Structure. – L., 1969. – 201 p.
81. Sweet H. The Practical Study of Languages. – Oxford, 1964. – P. 123- 128.

82. The Concise Oxford Dictionary of Linguistics / P.H. Matthews. - Oxford University Press, 1997. - 410 p.

83. The Oxford Dictionary of English Grammar / E. Chalker, E. Weiner. - Oxford University Press, 1994. - 448 p.

XIV. ИНФОРМАЦИОННЫЙ РЕСУРСИ

<http://englishtips.org> – обширный источник учебной, художественной, журнальной литературы и других материалов по английскому языку: учебники, пособия, книги, аудио- и видео-материалы. См. Меню

- <http://uz-translations.su> – многоязычный учебный и образовательный портал
- <http://durov.com> – общероссийский филологический сайт. См. внутри Меню соответствующие разделы
- <http://orlapubs.org/ORLAPUBS-L/L81.html> - электронные учебники по отдельным вопросам лингвистики и грамматики
- <http://www.sil.org/linguistics/GlossaryOfLinguisticTerms/> - словарь лингвистических терминов с перекрёстными ссылками
- http://www.sil.org/linguistics/glossary_fe/ - словарь лингвистических терминов на английском и французском языках
- <http://tristram.let.uu.nl/UiL-OTS/Lexicon/> - словарь лингвистических терминов (Утрехтский университет)
- <http://www.usingenglish.com/glossary.html> - словарь по практической грамматике английского языка
- <http://home.bluemarble.net/~langmin/> - Language Miniature Collection: коллекция эссе (миниатюр) на лингвистические темы (включая грамматику)
- http://dir.yahoo.com/Social_Science/linguistics_and_human_languages/ - ресурсы сети в области лингвистики и изучения языков
- <http://www.uni-kassel.de/fb8/misc/html/text/0.html> - курс лингвистики для начинающих на английском языке
- <http://www.cal.org/ericell/faqs/RGOs/linguistics.html> - сайт Центра прикладной лингвистики. Предоставляет материалы для изучающих иностранные языки и теорию языка
- <http://www.cal.org/ericell/digest/ca100001.html> - дайджест общих вопросов лингвистики
- <http://www.lingnet.org/> - ресурсы в области лингвистики и изучения языков
- <http://www ldc.upenn.edu/> - лингвистический сайт университета Пенсильвании
- <http://www.sciencedirect.com/science/referenceworks/0080430767> - международная энциклопедия по социальным наукам

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ЯК ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- I. The grammatical category of tense of the English verb.
- II. Word order and its role in the English sentence.
- III. Explain the formation of plural in the following nouns:
- IV. State the semantic relations between the components of the following “of-phrases”:
 - a) the arrival of President Bush
 - b) a metre of lace
 - c) the glory of an officer
 - d) a book of Mr. Brown
 - e) the title of the book
 - f) an interval of 20 minutes
- V. Analyse the following sentence according to the given items:
 - a) propositions and their expressions;
 - b) noun phrases,
 - c) subordinate clauses,
 - d) transitional elements,
 - e) predicates;
 - f) kernel sentences, their patterns and semantics:Why were her own relations so rich, and Phil never knew where the money was coming from for tomorrow’s tobacco?

ЗАПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Граматична система мови.
2. Граматична концепція Г. Суита.
3. Морфологічна система мови.
4. Класифікації морфем.
5. Проблема визначення слова.
6. Граматичне значення і його типи.
7. Граматична категорія і спосіб її виявлення.
8. Проблема класифікації частин мови.
9. Структура частин мови.
10. Знаменні і службові частини мови.
11. Взаємодія частин мови в сучасній англійській мові.
12. Іменник в системі частин мови. Категоріальні особливості англійського іменника.
13. Основні граматичні категорії англійського существи-тельного (категорії числа, відмінка і роду).
 14. Категорія артиклевой детерміації англійського существи-тельного.
 15. Ім'я прикметник і прислівник в системі частин мови. Категоріальні особливості англійських прикметників і говору.
 16. Дієслово в системі частин мови. Категоріальні особливості англійського дієслова.
 17. Граматичні категорії англійського дієслова
 18. Видочасова система англійського дієслова.
 19. Категоріальні особливості неособистих форм англійського дієслова.
 20. Слова-показники і слова-заступники в системі частин мови.

21. Система службових частин мови в сучасній англійській мові.
22. Синтаксичний рівень мови.
23. Теорія словосполучення у вітчизняній і зарубіжній лінгвістиці.
24. Класифікація словосполучень.
25. Речення - основна одиниця синтаксису.

Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт з дисципліни «Теоретична граматики основної іноземної мови» розраховані на студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» денної форми навчання.

Денна форма навчання передбачає набуття студентами навичок самостійної роботи, що включає виконання домашніх завдань як у період сесій, так і під час підготовки до сесій (позалекційне читання, підготовка повідомлень тощо); виконання контрольних робіт та контрольних завдань, які студенти заочної форми навчання виконують згідно з навчальним планом і програмою курсу навчання.

Контроль проводиться з метою:

- оцінювання засвоєння студентами матеріалу, передбаченого програмою;
- забезпечення якості процесу навчання;
- заохочення та мотивації студентів.

Результати контролю слугують показниками успішності студентів в оволодінні англійською мовою.

Система контролю з дисципліни «Теоретична граматики основної іноземної мови» включає поточний та підсумковий види контролю.

Поточний контроль передбачає перевірку рівня та успішності підготовки студентів до практичних занять. Форми контролю: усне опитування, тестування, письмові роботи.

Підсумковий контроль успішності наприкінці II семестру здійснюється у формі екзамену, під час якого визначається рівень засвоєння студентами навчального матеріалу, перевіряються знання з дисципліни «Теоретична граматики основної іноземної мови».

Контрольна робота дозволяє перевірити засвоєння студентом знань з дисципліни та має засвідчити вміння студента самостійно вивчати окремі питання й аналізувати фактичний матеріал з теми.

Виконанню контрольних робіт передуює робота студентів під керівництвом викладача та самостійна робота над лексичною системою англійської мови. Самостійна робота складається з засвоєння теоретичного матеріалу та виконання вправ. Комплекс вправ сприяє виробленню та закріпленню навичок роботи з англомовними лексичними одиницями. Закріплення матеріалу передбачає обов'язкове використання рекомендованих програмою підручників і посібників з «Теоретична граматики основної іноземної мови».

Оволодіння матеріалом включає вивчення загальних аспектів лінгвістики, етимологічних джерел англійської мови, типів значень, семантичної класифікації слів, складу сучасної лексичної системи тощо.

Важливою складовою комплексного процесу засвоєння дисципліни є систематичне використання англомовних словників різних типів.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

(денна форма навчання)

Модуль 1. Вступ до теоретичної граматики основної іноземної мови

Лекція 1. Предмет теоретичної граматики. Основні задачі курсу

1. Теоретична і практична граматики. Предмет і завдання теоретичної граматики.
2. Основні поняття граматики. Визначення граматичної системи.
3. Граматична будова в загальній системі мови і в ієрархії мовних рівнів.
4. Одиниці граматичного рівня (морфема, слово, словосполучення, речення).

Лекція 2. Основні рівні граматичної системи мови

1. Морфологія і синтаксис. Синтагматичні і парадигматичні стосунки.
2. Поняття граматичного значення, граматичною категорії, граматичної форми.
3. Способи вираження граматичних значень. Синонімія і омонімія в граматиці.
4. Граматична концепція Г. Суїта.

Лекція 3. Морфемна структура слова

1. Поняття морфеми, морфа, аломорфа. Класифікації морфем.
2. Синонімія і омонімія морфем. Морфема і слово.
3. Проблема класифікації сучасної англійської мови за граматичним типом.
4. Теорія частин мови. Поняття частини мови як основного лексико-граматичного класу слів. Проблема класифікації лексичного складу мови. Основні класифікації і теорії частин мови.
5. Система частин мови в сучасній англійській мові. Знаменні і службові частини мови. Польова (прототипічна) структура частин мови. Інтерація частин мови.

Модуль 2. Морфологія та синтаксис

Лекція 4. Іменник та прикметник

1. Категоріальне значення іменника. Основні лексико-граматичні класи іменників в САМ. Проблема категорії роду в англійській мові.
2. Лексичні і граматичні способи вираження роду в сучасній англійській мові. Категорія числа іменника. Категорія відмінка англійського іменника. Природа 's.
3. Категоріальне значення прикметника. Лексико-граматичні класи прикметників. Категорія мір порівняння. Слова категорії стану і їх статус в САМ.
4. Прислівник. Категоріальне значення прислівника. Лексико-граматичні класи говору. Міри порівняння говору.

Лекція 5. Дієслово

1. Категоріальне значення дієслова. Основні класифікації дієслів. Основні лексико-граматичні класи англійських дієслів і їх морфологічний характер. Дієслово і предикативність. Предикативні категорії дієслова (категорії особи, числа, часу).
2. Категорія виду. Категорія перфекту. Неособисті форми дієслова: інфінітив, герундій, participles. Класи слів-показчиків і слів-заступників.
3. Загальна характеристика класів слів-показчиків і слів-заступників. Категорія дейксиса.
4. Займенник. Поліфункціональність займенників. Основні лексико-граматичні класи англійських займенників. Займенники-показники і займенники-заступники. Числівники. Основні лексико-граматичні класи англійських числівників. Числівники-заступники.
5. Слова-заступники пропозицій (займенника, вигуку, модальні слова, yes/no).

Лекція 6. Синтаксичний рівень мови

1. Предмет і одиниці синтаксичного рівня. Загальні принципи описання синтаксичних одиниць. Основні синтаксичні поняття: синтаксичний зв'язок, типи синтаксичного зв'язку, синтаксичні стосунки, типи синтаксичних стосунків.
2. Теорія словосполучення. Місце словосполучення в ієрархії мовних одиниць "слово - слово-поєднання - речення". Проблема визначення словосполучення. Теорія словосполучення в різних граматичних традиціях. Проблема класифікації словосполучень. Типи словосполучень. Класифікація словосполучень за семантичним, морфологічним, функціональним і синтаксичним ознакам.
3. Теорія речення. Проблеми визначення речення. Речення і висловлювання. Основні риси речення : предикативність, модальність, замкнутість синтаксичних зв'язків, смислова закінченість. Аспекти речення. Поняття предикативної лінії. Основні типи пропозицій : просте, складне, ускладнене.

Лекція 7. Актуальне розчленовування речення

1. Тема-рематична організація речення. Поняття функціональної / інформативної перспективи речення. Компоненти актуального розчленовування. Співвідношення теми і реми в актуальному розчленовуванні речення, підмета і присудка в синтаксичній структурі пропозиції, суб'єкта і предиката в логічному розчленовуванні судження. Способи вираження теми і реми в англійській мові. Актуальне членування речення і контекст. Синтаксис тексту.
2. Проблеми визначення тексту і його різні трактування. Співвідношення речення і тексту. Макро- і мікротекст. Одиниці тексту. Надфразова єдність і абзац. Основні принципи побудови зв'язного тексту.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Seminar 1

1. Language and speech. Morphology as a part of grammar theory. Morphological units and their traits.
2. Grammatical meanings and ways of their expression.
3. Word-classification into parts of speech. Different principles. Parts of speech in English as paradigmatic word classes.

Seminar 2

1. The noun as a part of speech. Kinds of nouns and the importance of their classification.
2. The grammatical category of number.
3. The grammatical category of case. The use of cases.
4. The problem of gender in English.
5. The adjective and its characteristics.
6. The adverb and its characteristics.
7. The pronoun and the numeral.

Seminar 3

1. The verb as a part of speech. Various classifications.

2. The verb: the grammatical category of tense.
3. The verb: the grammatical category of aspect. The definition of the category, opinions on the problem of aspects.
4. The grammatical category of time correlation (order). Different views on the essence of the perfect form.

Seminar 4

1. The verb. The grammatical categories of person and number.
2. General characteristics of the category of voice: the meanings and the forms. The category of voice and classification of verbs.
3. The problem of the reflexive voice and the reciprocal voice.
4. The problem of the middle voice.
5. The grammatical category of mood: the meaning and the forms. Mood as a grammatical category and modality. The indicative, the imperative moods.
6. The subjunctive mood. Views on the number of moods in English. Mood and tense.

Seminar 5

1. Peculiar features of verbids. Dual nature of verbids. Grammatical categories of verbids: aspect and time correlation, voice.
2. The infinitive and its features. Its role in the sentence.
3. The gerund and its peculiarities. Gerundial constructions.
4. The participles and their functions in the sentence. The *ing*-forms in English. Grammatical homonymous forms.

Seminar 6

1. The functional parts of speech: its characteristics and origin.
2. The article and its general characteristics as a functional part of speech. Meaning of the article. Number of articles. The use of the article.
3. The preposition and its characteristics as a functional part of speech. The structure and combinability of the prepositions. The problem of meaning of the prepositions. The preposition and the adverb.
4. The conjunction and its characteristics.

Seminar 7

1. The phrase and the problem of its definition. The phrase and the sentence.
2. Possible classifications of phrases (structural and semantic).
3. Syntactical relations in the phrase and language means of their

expression (agreement, government, adjoining, enclosure).

Seminar 8

1. The sentence, its definitions and characteristics.
2. Classifications of sentences and their principles.
3. The structure of the sentence. The paradigmatic structure:
 - a) sentence patterns; models of the sentence;
 - b) kernel sentences and derived sentences.
4. Models of sentence analysis.
5. Semantic structure of the sentence. Different levels of the structure of the sentence. Surface and deep structures.

Seminar 9

1. The problem of classification of parts of the sentence.
2. The main parts of the sentence:
 - a. the subject and its types;
 - b. the predicate and its types.
3. The secondary parts of the sentence:
 - a) the object, its role in the sentence, its classification as to its form and its meaning;
 - b) the attribute and its types;
 - c) the adverbial modifiers.
4. The apposition, direct address, the parenthesis, insertions and loose parts.
5. Word order and its role in the English sentence (its functions).

Seminar 10

1. Simple and composite sentences compared. Transition from the simple to the composite sentence. Classification and general characteristics of composite sentences.
2. The compound sentence. Definition, general characteristics, types of compound sentences.
3. The complex sentence. Definition, general characteristics. Classification of subordinate clauses. Mixed sentences.
4. General characteristics of the super-phrasal units (SPU). Means of connecting the sentences in the discourse.
5. Analysis of sentences.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1. The problem of gender in English.
2. Lexicalisation of the plural of English nouns.
3. Futurity as a concept and its expression in English.
4. Means of expression of modality in Modern English.
5. The category of negation in English.
6. The category of Tense. The stylistic functioning of tense forms.
7. Aspect and aspectuality in Modern English.
8. Means of expression of the passive meaning in English.
9. The problem of the phrase in English.
10. Peculiarities of syntax in the English dialogue.
11. Short sentences in the text.
12. The semantic structure of the subordinate clause of concession.
13. Personal pronouns in the text.
14. Functional sentence perspective.
15. The infinitive as an attribute.

ІНДИВІДУАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

1. Methods of grammatical investigation and their application to the English language.
2. The morphemic structure of the word.
3. The notion of grammatical category (form-meaning).
4. Types of expression of the grammatical meaning.
5. Parts of speech. Principles of their classification.
6. The Noun as a part of speech. Classification of nouns.
7. The study of phrases (Minor Syntax).
8. Classification of phrases (structural and semantic).
9. Syntactical relations in the phrase and ways of their expression (agreement, government, enclosure, adjoining).
10. The sentence and its characteristics. Various aspects of its description.

ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники (друкований та електронний варіанти);
- робоча навчальна програма;
- орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих теоретичних та практичних завдань для підсумкового контролю).

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ДОСЯГЕНЬ СТУДЕНТІВ

- I. The grammatical category of tense of the English verb.
- II. Word order and its role in the English sentence.
- III. Explain the formation of plural in the following nouns:
- IV. State the semantic relations between the components of the following “of-phrases”:
 - a) the arrival of President Bush
 - b) a metre of lace
 - c) the glory of an officer
 - d) a book of Mr. Brown
 - e) the title of the book
 - f) an interval of 20 minutes
- V. Analyse the following sentence according to the given items:
 - a) propositions and their expressions;
 - b) noun phrases,
 - c) subordinate clauses,
 - d) transitional elements,
 - e) predicates;
 - f) kernel sentences, their patterns and semantics:Why were her own relations so rich, and Phil never knew where the money was coming from for tomorrow’s tobacco?

ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ПОСІБНИКІВ, ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Базова література

84. Блох М.Я. Теоретическая грамматика английского языка: Учебник (на английском языке). – М.: Высшая школа, 2008. – 423 с.
85. Блох М.Я. Теоретические основы грамматики: учебник. – 4-е изд., испр. - М.: Высшая школа, 2004. – 239 с.
86. Блох М.Я. Практикум по теоретической грамматике английского языка: Учеб. пособие / М.Я. Блох, Т.Н. Семенова, С.В. Тимофеева. – 2-е изд., испр. – М.: Высшая школа, 2007. – 471 с.
87. Козлова Л.А. Теоретическая грамматика английского языка (на английском языке). Учебное пособие. – Барнаул: Изд-во БГПУ, 2005. – 249 с.
88. Плоткин В.Я. Строй английского языка. - М.: Высшая школа, 1989. - 289 с.

Додаткова література

89. Адмони В.Г. Основы теории грамматики. – М.-Л.: Наука, 1964. – 105 с.
90. Адмони В.Г. Грамматический строй как система построения и общая теория грамматики. – Л.: Наука, 1988. – 238 с.
91. Аксенов А.Т. К проблеме экстралингвистической мотивации грамматической категории рода // Вопросы языкознания. – 1984. - № 1. – С. 14-25.

92. Александрова, О.В. Современный английский язык: морфология и синтаксис = Modern English Grammar: Morphology and Syntax: учебное пособие для студентов лингв. вузов и факультетов иностр. языков / О.В. Александрова, Т.А. Комова. – М.: Академия, 2007. – 224 с.
93. Аринштейн В.М., Пшеницын С.Л. The Syntactic and Communicative Division of a Sentence: Учеб. пособие по теоретической грамматике английского языка. - СПб., 1995. - 43 с.
94. Арутюнова Н.Д. Предложение и его смысл: логико-семантические проблемы. – М.: Наука, 1976. – 383 с.
95. Бархударов Л.С. Очерки по морфологии современного английского языка. — М., 1975. – 156 с.
96. Бархударов Л.С. Структура простого предложения современного английского языка.— М., 1966. – 200 с.
97. Беседина Н.А. Морфологически передаваемые концепты: монография. – М.; Тамбов: Изд-во ТГУ; Белгород: Изд-во БелГУ, 2006б. – 214 с.
98. Блумфилд Л. Язык. — М., 1968. – 254 с.
99. Болдырев Н.Н. Функциональная категоризация английского глагола: монография. – СПб.-Тамбов: РГПУ/ТГУ, 1995. – 139 с.
100. Бондарко А.В. Грамматическая категория и контекст. – Л.: Наука, 1971. – 115 с.
101. Бондарко, А.В. Грамматическое значение и смысл. – Л.: Наука, 1978. – 175 с.
102. Бурлакова В.В. Основа структуры словосочетания в современном английском языке. – Л.: ЛГУ, 1975. – 128 с.
103. Бурлакова В.В. Синтаксические структуры современного английского языка. - М.: Просвещение, 1984. – 112 с.
104. Вейхман Г.А. Новое в грамматике современного английского языка: учебное пособие для вузов. – 2-е изд., дополн. и исправ. – М.: Астрель, АСТ, 2002. – 544 с.
105. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. - М.: Высшая школа, 1981. - 185 с.
106. Гуревич В.В. Теоретическая грамматика английского языка: Учебное пособие. – 2-е изд. – М.: Флинта: Наука, 2004. – 103 с.
107. Долинина И.Б. Системный анализ предложения (на материале английского языка): учебное пособие. – М.: Высшая школа, 1977. – 176 с.
108. Долинина И.Б. Функциональная грамматика и содержательная классификация грамматических категорий // Проблемы функциональной грамматики. – М.: Наука, 1985. – С. 132-142.
109. Долинина И.Б. Синтаксически значимые категории английского глагола. – Л.: Наука, 1989. – 215 с.
110. Ермолаева Л.С. К вопросу о соотношении модальности и предикативности (на материале германских языков) //Филологические науки. – 1963. – № 4.
111. Есперсен О. Философия грамматики. – М.: УРСС, 2002. – 404 с.
112. Звегинцев В.А. Предложение и его отношение к языку и речи. - 2-е изд. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 312 с.

113. Иванова И.П. Теоретическая грамматика современного английского языка: учебник / И.П. Иванова, В.В. Бурлакова, Г.Г. Почепцов. - М.: Высшая школа, 1981. - 285 с.
114. Ившин В.Д. Синтаксис речи современного английского языка (Смысловое членение предложения): учебное пособие. – 2-е изд., перераб. и дополн.– Ростов н/Д: Феникс, 2002. – 320 с.
115. Ильиш Б.А. Строй современного английского языка: учебник. – Ленинград: Просвещение, 1971. – 365 с.
116. Иофик Л.Л., Поспелова А.Г., Чахоян Л.П. Хрестоматия по теоретической грамматике английского языка. – Л.: Просвещение, 1981. – 214 с.
117. Кацнельсон С.Д. Типология языка и речевое мышление. – М.: Эдиториал УРСС, 2002. – 220 с.
118. Клоуз Р.А. Справочник по грамматике для изучающих английский язык. — М.: Просвещение, 1979. – 352 с.
119. Кобозева И.М. Лингвистическая семантика: учебное пособие. – М.: Эдиториал УРСС, 2000. – 352 с.
120. Кобрина Н.А. О соотносимости ментальной сферы и вербализации: взаимозаменяемость / относительная автономность / неоднозначность векторной зависимости // Вопросы когнитивной лингвистики. – 2005. – № 3. – С. 59-69.
121. Кобрина Н.А. Теоретическая грамматика современного английского языка: учебное пособие / Н.А. Кобрина, Н.Н. Болдырев, А.А. Худяков. – М.: Высшая школа, 2007. – 368 с.
122. Ковалёва Л.М. Семантико-синтаксическая организация предложения. – Иркутск, 1991. – 105 с.
123. Кравченко А.В. Глагольный вид и картина мира // Известия Академии наук. Серия литературы и языка. – 1995. – Т. 54. – № 1. – С. 49-64.
124. Кубрякова, Е.С. Язык и знание: На пути получения знаний о языке: Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира. – М.: Языки славянской культуры, 2004а. – 560 с.
125. Левицкий Ю.А. Основы теории синтаксиса: учебное пособие. - 3-е изд., испр. и доп. – М.: КомКнига, 2005. – 368 с.
126. Ломтев Т.П. Предложение и его грамматические категории. – М., 1972. – 199 с.
127. Москальская О.И. Грамматика текста. – М.: Высшая школа, 1981. – 183 с.
128. Пособие по морфологии английского языка (с упражнениями). Учеб. пособие для ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высш. школа, 1974. – 232 с.
129. Ривлина А.А. Теоретическая грамматика английского языка: учебно-методическое пособие. - Благовещенск: Изд-во БГПУ, 2009. – 118 с.
130. Сильницкий Г.Г. Семантические классы глаголов в английском. – Смоленск: Изд-во Смоленск. пед. ин-та, 1986. – 112 с.
131. Слюсарева Н.А. Проблемы функционального синтаксиса современного английского языка. – М.: Наука, 1981. – 206 с.
132. Слюсарева Н.А. Проблемы функциональной морфологии современного английского языка. – М.: Наука, 1986. – 214 с.

133. Смирницкий А.И. Морфология английского языка. — М.: Изд-во лит-ры на иностранных языках, 1959. - 440 с.
134. Смирницкий А. И. Синтаксис английского языка. - 2-е изд., испр. - М.: Изд-во ЛКИ, 2007. - 296 с.
135. Современная американская лингвистика: Фундаментальные направления / Под ред. А.А. Кибрика, И.М. Кобозевой и Н.А. Секериной. Изд. 3-е, стереотипное. – М.: Едиториал УРСС, 2006. – 480с.
136. Теоретическая грамматика английского языка / Под ред. В.В. Бурлаковой. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1983. – 251 с.
137. Тестелец Я.Г. Введение в общий синтаксис. – М.: Изд-во РГГУ, 2001. – 800 с.
138. Тураева З.Я. Лингвистика текста. М., 1986. – 188 с.
139. Фурс Л.А. Синтаксически репрезентируемые концепты: монография. – Тамбов: Изд-во ТГУ им. Г.Р. Державина, 2004. – 166 с.
140. Халлидей М.А.К. Место «функциональной перспективы предложения» в системе лингвистического описания // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. VIII — М., 1978.
141. Хлебникова И.Б. Основы английской морфологии = Essentials of English Morphology: учебное пособие. – 3-е изд., испр. - М.: Высшая школа, 2004. - 135 с.
142. Холодович А.А. Залог // Категория залога: Материалы конференции. – Л.: Наука, 1970. – С. 2-26.
143. Холодович А.А. Проблемы грамматической теории. – Л.: Наука, 1979. – 298 с.
144. Худяков А.А. Теоретическая грамматика английского языка: Учеб. пособие для студ. филол. фак. и фак. ин. яз. высш. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 256 с.
145. Шевякова В.Е. Актуальное членение предложений. - М.: Наука, 1976. – 136 с.
146. Шевякова В.Е. Современный английский язык (Порядок слов, актуальное членение, интонация). - М.: Наука, 1980. - 380 с.
147. Штелинг Д.А. Грамматическая семантика английского языка. Фактор человека в языке: учебное пособие. - М.: МГИМО, ЧеРо, 1996. - 254 с.
148. Языкознание. Большой энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. - М.: Большая Российская энциклопедия, 1998. - 685 с.
149. Burchfield R. The English Language. – Oxford, 1985.
150. Dijk T.A. van. Text and Context. Explorations in the Semantics and Pragmatics of Discourse. – N.Y., 1977. – 261 p.
151. Firth J.R. Papers in Linguistics. 1934-1951. – L., 1957. – P. 27-31.
152. Francis W.N. The Structure of American English. – N.Y.: The Ronald Press Company, 1958. – 614 p.
153. Halliday M.A.K. An Introduction to Functional Grammar. – L.: Edward Arnold, 1995.
154. Hill A. Introduction to Linguistic Structures. – N.Y., 1958.

155. Jespersen O. Essentials of English Grammar. – L.: Allen and Unwin, 1933. – 387 p.
156. Kaplan J.P. English Grammar: Principles and Facts. - Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1995. - 438 p.
157. Leech G.N. Meaning and the English Verb. – London: Longman, 1975. – 131 p.
158. Leech G., Svartvik J. A Communicative English Grammar. – М.: Просвещение, 1983. – 304 с.
159. Lyons J. Semantics. – Cambridge: Cambridge University Press, 1977. – Vol. 1-2. – 897 p.
160. Morokhovskaya E.J. Theoretical Grammar through Practice. – Л.: Просвещение, 1973. – 180 с.
161. Nida E. Morphology. – Ann Arbor: The University of Michigan Press, 1961. – 342 p.
162. Quirk R., Greenbaum S., Leech G., Svartvik J. A University Grammar of English. – М.: Высшая школа, 1982. – 391 с.
163. Strang B. Modern English Structure. – L., 1969. – 201 p.
164. Sweet H. The Practical Study of Languages. – Oxford, 1964. – P. 123- 128.
165. The Concise Oxford Dictionary of Linguistics / P.H. Matthews. - Oxford University Press, 1997. - 410 p.
166. The Oxford Dictionary of English Grammar / E. Chalker, E. Weiner. - Oxford University Press, 1994. - 448 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ БІБЛІОТЕКИ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ НАВЧАЛЬНИМИ ПІДРУЧНИКАМИ ПО ДИСЦИПЛІНІ

- 1.Блох, М.Я. Теоретические основы грамматики: учебник/ М.Я. Блох. - 2-е изд., испр. . - М.: Высшая школа, 2000. - 160 с. - всего 59 экз.
- 2.Блох, М.Я. Теоретическая грамматика английского языка: учебник/ М. Я. Блох. - М.: Высшая школа, 2000. - 380 с. - всего 150 экз.
- 3.Червякова, Л.Д. Практикум по теоретической грамматике английского языка: учебное пособие/ Л.Д. Червякова. - М.: Российский университет дружбы народов, 2000. - 133с. - всего 80 экз.
- 4.Барабаш, Т.А. Грамматика английского языка: учебное пособие/ Т.А.Барабаш. - М.: ЮНВЕС, 2001. - 256 с. - всего 30 экз.
- 5.Грамматика английского языка: Морфология. Синтаксис: учебное пособие/ Н.А. Кобрина, Е.А. Корнеева, М.И. Оссовская, К.А. Гузеева. - СПб.: Союз, 2006. - 496 с. - (Изучаем иностранные языки). - всего 1 экз.
- 6.Alexeyeva I.=Алексеева I. Theoretical grammar course of modern english=Курс теоретичної граматики сучасної англійської мови: Навчальний посібник/ Alexeyeva I.=Алексеева I. - Вінниця: Нова книга, 2007. - 328 с. - всего 2 экз.
- 7.Блох, М.Я. Практикум по английскому языку: Грамматика. Сборник упражнений: учебное пособие для вузов/ М.Я. Блох, А.Я. Лебедева, В.С. Денисова. - М.: Астрель, 2003. - 238 с. - всего 1 экз.
- 8.Хорнби, А.С. Конструкции и обороты английского языка: учебное пособие/ А.С. Хорнби. -

М.: Буклет, 1994. - 336 с. - всего 1 екз.

9.Мороховська, Е.Я. Основи граматики англійської мови. Теорія і практика: навчальний посібник/ Е. Я. Мороховська. - К.: Вища школа, 1993. - 472 с. - всего 4екз.